

INFORME

COS-TERRITORIES: EXPERIÈNCIES COL·LECTIVES ENTRE FEMINISMES DE SUDS I NORDS

2023 / 2024

**TAULA
PER
MÈXIC**

Trabajando por la Paz y
los Derechos Humanos
en México

**MUJERES
PALANTE**

COS-TERRITORIES:

EXPERIÈNCIES COL·LECTIVES ENTRE FEMINISMES DE SUDS I NORDS

Coordinació: Eunice Elenes

Autora del text: Nelly Alfandari

Traducció: Jennifer Elenes

Disseny: Toni Sánchez Poy

La informació continguda en aquest informe és responsabilitat de les autores i de les entitats Taula per Mèxic i Mujeres palante. No reflecteix necessàriament l'opinió de l'entitat finançadora.

**TAULA
PER
MÈXIC**

Trabajando por la Paz y
los Derechos Humanos
en México

**MUJERES
PALANTE**

Amb la col·laboració de: Casa dels Futurs | Huertos comunitarios de Can Masdeu | Terraires | Centro de derechos humanos Fray Bartolomé de Las Casas (Frayba) | La Gata Insumisa (Tarragona) | Tania Hélène Campos Thomas i Alejandro Antonio Guerrero Zavala, de la “Compañía de Teatro” | I totes les dones migrades, activistes que posen el seu cos-territori per lluitar per la justícia.

Dipòsit Legal: Aquest treball es troba sota una llicència Creative Commons Reconeixement-No comercial - No Obres derivades 2.5 Espanya. Aquest treball es pot copiar, distribuir, comunicar públicament, traduir i modificar, sempre que sigui amb finalitats no comercials i que se'n reconegui l'autoria utilitzant el text següent: Nelly Alfandari (2024). *Cos-Territories: Experiències col·lectives entre feminismes suds i nords*. Taula per Mèxic i Mujeres palante.

Amb el suport de:

**Generalitat
de Catalunya**

**Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament**

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ [4]

- a. Context [5]
- b. Qui som [6]
- c. Resum del projecte [7]

2. METODOLOGIA [9]

- a. Esquema de la investigació [10]
- b. Literatura [12]
- c. Procés de recerca i anàlisi [15]

3. INFORME DE LA GIRA D'ESCOLTA, EXPERIÈNCIES COL·LECTIVES ENTRE FEMINISMES DEL SUD GLOBAL I DEL NORD GLOBAL [17]

- a. Situant la gira d'escolta [18]
- b. Informe sobre experiències de defensa feminista des de les assemblees populars [20]

4. REIVINDICAR EL COS COM A TERRITORI I EL TERRITORI COM A COS PROPÍ - ANÀLISI I REFLEXIONS A PARTIR DE LA GIRA D'ESCOLTA COS TERRITORIES [28]

- a. Sud Global-Nord Global [29]
- b. Justícia climàtic [33]
- c. Feminismes [37]
- d. Alternatives/Resistències [42]

5. CONCLUSIONS / RECOMANACIONS [45]

- Recomanacions [48]
- Referències [50]

1

INTRODUCCIÓ

A. CONTEXT

Aquest projecte es situa en un context local-global caracteritzat per grans desigualtats que afecten diferents dimensions de la societat. Això és particularment evident en l'estatus de les dones que ara són vistes com la classe treballadora internacional. Aquest resultat amb biaix de gènere és conseqüència de processos com la globalització i el model econòmic neoliberal prevalent, que condueixen a fenòmens com la feminització de la migració i la pobresa a tot el món. La pèrdua de terres i els desequilibris territorials exacerben encara més les disparitats globals, afectant desproporcionadament a les dones. Veiem l'íntima connexió entre l'explotació dels cossos de les dones i la manipulació del territori i els recursos, entrellaçada amb l'actual crisi climàtica.

En aquest context, “Cos Territories”, des d'un enfocament de gènere i drets humans i amb una visió descolonial, interseccional i transformadora del territori local-global, es va proposar acostar realitats socials entre el Sud i el Nord global. El seu objectiu era co-crear coneixement a partir de mètodes feministes, artístics i experiencials, per a ajudar a comprendre les causes estructurals de les desigualtats i les violacions dels drets humans, ambientals i de gènere.

Aquest projecte participatiu va consistir a realitzar una gira d'escolta per tres regions catalanes, creant espais de trobada amb col·lectius activistes i la població en general per a l'exploració de diverses realitats del Sud i el Nord global, que abasten espais urbans i rurals, perspectives d'immigrants i autòctones, i de cossos normatius i no normatius. El nostre objectiu era connectar punts de vista perifèrics impactats per la pandèmia i les crisis ambientals actuals, emfatitzant la resiliència i la cura col·lectiva. En escoltar experiències de resistència, el projecte va explorar les percepcions de les causes fonamentals i les idees i pràctiques per a possibles solucions, comproment-se amb la diversitat en identitat, gènere i origen. El projecte es va basar en metodologies feministes per a facilitar la interacció, la reflexió i el debat. La seva comesa era col·laborar amb moviments socials sovint invisibilitzats, com les lluites a Amèrica Llatina i les plataformes antiracistes emergents a Catalunya, per a explorar respostes alternatives als desafiaments socials i ambientals.

B. QUI SOM

Cos Territories és un projecte organitzat en col·laboració entre diferents col·lectius amb seu a Barcelona: “Taula per Mèxic”, “Mujeres Pa'lante”, “Casa dels Futurs” i “Huertos Comunitarios de Can Masdeu”. Diferents membres de cada grup conformen el grup organitzador, coordinant el projecte i participant en la gira d'escolta.

■ **La Taula per Mèxic** és una xarxa de persones que, des de Catalunya, exigeixen que la comunitat internacional reconegui i atengui la crisi humanitària que viu Mèxic i assumeixi responsabilitats per a vetllar pel compliment dels compromisos internacionals en matèria de Drets Humans i Justícia Global. “Taula per Mèxic”, per tant, fa una crida a la societat catalana i internacional, a individus i institucions, perquè acompanyin aquest procés amb l'objectiu de contribuir a la protecció dels Drets Humans a Mèxic des de Catalunya. Per a això es proposa analitzar, investigar i difondre la situació dels drets humans i la justícia social a Mèxic; acollir temporalment a Barcelona a persones -periodistes o activistes- en situació de risc; crear aliances amb altres actors socials que busquin impulsar el diàleg per a promoure la pau i la justícia social des dels àmbits local i regional; establir un diàleg amb organitzacions i institucions mexicanes com a interlocutors necessaris per a la transformació social; i promoure activitats culturals que ajudin a augmentar la consciència però també a oferir esperança als centenars de persones que resisteixen i lluiten des d'allí per a canviar aquesta injusta realitat.

■ **Mujeres Pa'lante** és un grup de dones amb diferents països d'origen que han decidit crear un espai on trobar-se, reconèixer-se, acompanyar-se, solidaritzar-se i trobar un camí comú per a aconseguir un món millor i més just per a totes i tots. La seva visió central és la de creure en les dones i en la defensa dels seus drets.

■ **Casa dels Futurs** és un centre internacional de justícia climàtica en fase inicial. Està format per persones de diferents orígens i posicionaments, que estan treballant per a crear un centre de justícia climàtica i una escola de moviments socials a Barcelona. L'emergència climàtica global requereix que reimaginem la solidaritat global en un nou marc temporal i a una nova escala. És hora de crear una infraestructura a llarg termini que pugui preparar millor als moviments socials i ecològics per a organitzar-se a escala amb les crisi ecològica i climàtica que enfrontem. “La Casa dels Futurs” és alhora un projecte en curs dedicat a donar suport a l'organització interseccional entre moviments socials i ecològics, i una campanya per a crear un Centre de Justícia Climàtica permanent i una Escola de Moviment a Barcelona.

■ **Los Huertos Comunitarios de Can Masdeu** són un moviment de re-apropriació de terres per part de les veïnes i veïns, nascut en la tardor de 2002 sota l'impuls d'una confluència de joves, jubilats i famílies diverses. Són un punt de trobada, una experiència comunitària d'autoaprenentatge productiu que complementa la nostra alimentació diària amb aliments frescos, locals i ecològics. Per a fomentar la unió comunitària, organitzen assemblees mensuals i comparteixen tasques i responsabilitats. En l'assemblea es gestionen aspectes com l'obtenció i distribució d'aigua, terrenys i adob, la rehabilitació i manteniment dels estanys i del sistema de reg centenari, així com la participació en la vida associativa del barri.

C. RESUM DEL PROYECTE

Amb aquest projecte, amb seu en el territori català, preteníem abordar desafiaments en matèria de benestar ambiental, social i de gènere, amb consideracions paral·leles per als països del Sud global. En organitzar una gira d'escolta que explora territoris locals-globals, el nostre objectiu era entrellaçar xarxes de resistència i resiliència ciutadana, per a explorar respostes alternatives als desafiaments socials i ambientals d'avui.

Realitzem sis fòrums participatius en tres províncies de Catalunya –Barcelona, Lleida i Tarragona– facilitant sessions obertes de debat i reflexió sobre drets humans, gènere i qüestions ambientals i socials. A més, organitzem una trobada de cap de setmana a LLEIDA, compost per tallers i seminaris, titulat “Ecofeminismes: Trobades de sabers des de les perifèries”. Els tallers van tenir com a objectiu aprofundir la comprensió i intercanviar coneixements sobre els desafiaments que enfronten els activistes del Sud i del Nord. A més, els seminaris van analitzar problemes i van proposar solucions per a la transformació social, emfatitzant perspectives interseccionals.

La gira d'escolta va estar acompanyada per un procés d'arts creatives, titulat “Resistències des de les perifèries: Entre el Sud i el Nord”, en el qual es van mostrar pràctiques artístiques participatives, representant resistències feministes en defensa dels drets humans, el gènere i el medi ambient, que van servir com un compromís creatiu i encarnat amb els temes explorats.

Al llarg de les activitats, es va dur a terme un projecte de recerca centrat en la defensa feminista dels drets humans al Sud i el Nord Global, que presenta aquest informe. En l'àmbit de la recerca, realitzem sessions d'entrevistes grupals amb diferents col·lectius activistes per a reflexionar a més sobre els desafiaments d'incorporar perspectives feministes en el treball col·lectiu, les dinàmiques personals i la incidència en les polítiques públiques.

El projecte va culminar amb la presentació del present informe sobre experiències de defensa feminista, amb la intenció de promoure el debat amb les i els defensors de drets humans sobre les conclusions de la conferència i els resultats de la recerca. L'objectiu general del projecte és mobilitzar a la societat catalana per a abordar les desigualtats estructurals al Sud i el Nord.

2

METODOLOGIA

A. ESQUEMA DE LA RESERCA

MARCO DE RESERCA:

L'objectiu principal del projecte és fomentar el desenvolupament d'una societat catalana més justa, crítica i socialment compromesa amb un enfocament de drets humans, justícia de gènere i justícia ambiental des d'una perspectiva feminista.

OBJECTIUS ESPECÍFICS:

■ 1. Enfortir la Consciència Social:

➤ **Resultat 1:** Crear consciència a Catalunya sobre les desigualtats estructurals al Sud Global, emfatitzant la corresponsabilitat del Nord Global. Promoure debats feministes i mobilització internacional unint les perspectives Sud-Nord.

■ 2. Anàlisi de Causes y Conseqüències:

➤ **Resultat 2:** Una anàlisi de les causes i conseqüències de les violacions de drets i les desigualtats globals Nord-Sud. Una proposta cap a solucions transformadores per a abordar aquests problemes.

■ 3. Visibilització de violacions de drets humans:

➤ **Resultat 3:** Augmentar la visibilitat a Catalunya de les violacions de drets humans, així com mostrar solucions feministes globals en defensa d'aquests drets, tant des del Sud com des del Nord Global.

➤ **Marc de Reserca:**

Entenent aquesta recerca com una eina col·lectiva d'aprenentatge amb i des de les participants de la recerca, provinents de moviments socials i de la població en general, nosaltres, com a equip organitzador de "Cos Territories", acordem els següents punts com a marc rector:

- Pretenem explorar tot l'espectre de violacions de drets, des de les seves causes estructurals i extractivistes en el territori fins als cossos de dones/no normatius.
- Entenem la pèrdua de territori i de béns materials com una pèrdua de drets.
- Per mirada feminista entenem una mirada abans de res situada, ecofeminista, decolonial, antiracista i anticlassista.
- Com a defensa feminista entenem experiències de pràctiques compartides en els esdeveniments, tenint en compte els diversos feminismes, contextos i confluències de lluites.

- Entenem el coneixement com situat i, per tant, veiem la necessitat que la recerca sigui participativa i pluralista sempre que sigui possible. Per això duem a terme aquesta recerca a partir d'un cicle d'acció-reflexió, que inclou:
 - Reflexions periòdiques compartides sobre els partits per part de l'equip organitzador de "Cos Territories"
 - En una segona instància, aquestes reflexions després es retornen a les assemblees populars amb les quals treballem, per a aprofundir i ampliar les perspectives.
- Volem fer un esforç de recerca des de les perifèries (rural/urbana/autogestionada etc).

➤ **Preguntes de reserca**

Les següents preguntes de recerca van emmarcar la gira d'escolta "Cos Territories" i van ser compartides en les assemblees populars, la trobada ecofeminista, entrevistes i reflexions internes:

Quantitatiu: Amb qui investiguem?

1. Quants esdeveniments hem fet?
2. Quantes persones han participat?
3. D'on?
4. De quin gènere?
5. Quina va ser la diversitat de participants?
6. En quants llocs van ocórrer els fets?
7. Quines institucions/col·lectius/organitzacions van estar involucrades? Què fan?

Qualitatiu: Quines són les experiències dels participants que trobem?

1. Quines van ser les experiències de defensa feminista que van sorgir?
2. Quines són les causes de violacions de drets compartides en els fets?
3. Quines solucions o somnis de transformacions socials han sorgit?
4. Quins desafiaments hem trobat en organitzar-nos? Quines barreres hem trobat per a la mirada (eco) feminista i els seus discursos?

B. LITERATURA

Els principals objectius d'aquesta recerca van ser escoltar les experiències de les persones i grups que trobem, fomentar l'intercanvi de perspectives i generar espais de reflexió compartida. Considerem el present informe com una extensió d'aquests objectius. En aquest mateix esperit, la part principal d'aquest informe de recerca qualitativa es compon de les perspectives de les participants, en lloc d'una revisió extensa de la literatura. No obstant això, volíem aclarir alguns termes clau que utilitzem al parlar dels drets humans, la justícia de gènere i la justícia ambiental des d'una perspectiva feminista, i situar-los breument en part de la literatura que ens acompanya en aquest viatge.

PERSPECTIVA FEMINISTA:

Entre l'equip organitzador de "Cos Territories", quan parlem de feminisme, tenim en compte les diverses formes de feminismes, contextos i interseccions de lluites. Entenem els feminismes com situats, ecofeministes, decoloniales, antiracistes i anticlassistes. Des d'una perspectiva feminista entenem que el coneixement està situat i influenciat pel punt de vista i els antecedents de cada persona¹. En aquest sentit, la perspectiva situada expressa una "realitat" basada en l'experiència, que sovint es "expressa a través del cos"². Al mateix temps, adoptem una perspectiva feminista crítica que "el món real marca una diferència material en termes de raça, classe i gènere³, i compartim la intenció de realitzar recerques feministes per a "co-construir significat amb els participants i definir el tipus d'accions que podrien generar un canvi social desitjable"⁴. No obstant això, al mateix temps, ens interessa desconstruir el que constitueix "el real", una perspectiva que s'alinea amb una "ontologia relativista (hi ha múltiples realitats)"⁵. Per tant, entenem que el poder canvia en un context d'injustícies estructurals i institucionals

1 Haraway, 1988

2 HOOKS, 1994, p. 91

3 Lincoln & Denzin, 2017, p. 57

4 Gallagher, 2008, p. 5

5 Lincoln & Denzin, 2017, p. 57

DRETS HUMANS I JUSTÍCIA DE GÈNERE:

El rerefons estructural d'aquesta recerca és l'alarmant estat dels drets de les dones a nivell global. A Amèrica Llatina, això es tradueix en casos greus com el feminicidi, especialment a Mèxic, on entre 2015 i 2022, 27.133 nenes i dones han estat assassinades d'acord amb l'estudi IBD, amb més del 80% dels casos impunes⁶. Paral·lelament, la globalització cultural, impulsada pels avanços tecnològics, fomenta una perspectiva cultural dominant arrelada en ideals neoliberals. Això impulsa a les dones dels països del Sud a migrar cap al Nord, motivades per la discriminació salarial, la inseguretat i els rols de gènere restrictius a les seves regions d'origen. La globalització també contribueix a l'explotació de les dones, particularment a través del tràfic de persones, fent que la migració legal i il·legal sigui susceptible de violacions de drets humans.

La globalització i el neoliberalisme exacerben les conseqüències diferenciades per gènere degut a l'absència de marcs reguladors internacionals efectius per als drets laborals més enllà de les fronteres nacionals. A Catalunya, la Llei 17/2020 contra la violència de gènere destaca com una de les més avançades i pioneres a Espanya, no obstant això, la Llei orgànica 1/2004 d'immigració presenta reptes per a les dones immigrants, limitant les seves opcions laborals a rols precaris. A Espanya, 1 de cada 3 dones víctimes de feminicidi són immigrants, i només el 14% de les quals denuncien abusos reben protecció, la qual cosa subratlla la vulnerabilitat de les dones immigrants⁷.

Per a abordar els desafiaments que enfronten les defensores és necessari reconèixer les intricades interseccions de gènere, estatus socioeconòmic i antecedents culturals. A Mèxic i Amèrica Central, on predominen les lluites ambientals i indígenes, aquestes persones defensores enfronten majors riscos, patint amb freqüència violència i atacs selectius, agreujats per la falta d'una protecció legal eficaç. En aquest context, aquest projecte promou la defensa dels drets humans⁸.

6 Senado de la Republica Estados Unidos de Mexico <http://bibliodigitalibd.senado.gob.mx/handle/123456789/5901>

7 Feminicidi Archivet <https://feminicidio.net/radiografia-del-feminicidio-en-cataluna-informe-de-feminicidios-en-cataluna-2010-2014/>

8 Vegeu també: <https://www.taulapermexic.org/publicaciones/>

LA JUSTÍCIA AMBIENTAL:

Amb aquest projecte pretenem contribuir a canviar el discurs climàtic hegemònic cap a la justícia ambiental. Emmarquem la crisi climàtica com un enemic comú i símptoma d'una relació extractivista, racista i productivista amb el món natural i social. Per tant, considerem que aquesta és una oportunitat per a unir diverses lluites ecològiques i socials sota un discurs transversal que sigui alhora local i global, i per a reubicar la crisi climàtica com un actor central dins dels nostres cossos, societats i polítiques -tant en els seus impactes com en les seves causes - amb un enfocament en els sectors més impactats: dones defensores i dones migrants.

Estem d'acord amb Yayo Herrero, qui sosté que per a canviar el paradigma cultural occidental predominant que percep la Terra i els cossos humans com a entitats externes i separades, necessitem una identitat ecològica basada no en l'alienació del món natural (cos i terra) sinó en connexió amb ella i, per tant, explorar marcs alternatius basats en la reciprocitat, la democràcia radical i la cooperació⁹. Creiem a descentralitzar el poder de l'acció climàtica territorial i buscar espais micro-polítics per a contextualitzar els canvis locals i construir enteniments transversals sobre com el canvi climàtic, i les seves causes, es relacionen i reforcen altres problemes socials (pobresa energètica, desocupació, alimentació, transport, etc.), i fomentar el coneixement de la crisi climàtica com a símptoma d'un sistema econòmic que prioritza el creixement per sobre de les persones, la salut, les comunitats, els drets i el món natural.

IMPLICACIONS PER A LA RESERCA:

Les dones defensores, més enllà de la seva labor de defensa, carreguen amb el pes del treball reproductiu no remunerat, la qual cosa limita la seva participació en l'ocupació remunerada i impedeix el seu ple compromís en les esferes socials. Considerem crucial un enfocament integral i interseccional, així com abordar les desigualtats estructurals que perpetuen la violència de gènere. Les persones defensores al Sud Global enfronten violència, mentre que aquells al Nord poden enfrontar assetjament, la qual cosa obstaculitza la participació activa. Per tant, la perspectiva de "Cos Territories" es centra en un enfocament basat en la cura, considerant les condicions per a fomentar una àmplia participació. En els esdeveniments organitzats vam tenir en compte els aspectes emocionals i vam establir una estructura flexible que pretenia adaptar-se per a abordar les necessitats i possibilitats de les realitats que trobàvem. D'una ban-

.....
⁹ Herrero, 2021

da, ens assegurem de satisfer les necessitats materials, inclòs l'accés i l'accessibilitat als espais, les necessitats de cura infantil, etc., d'altra banda, recorrem a metodologies creatives i feministes per a garantir una àmplia participació d'una varietat de veus i formes d'expressió.

C. PROCÉS DE RESERCA I ANÀLISI

En cada esdeveniment realitzat, l'equip organitzador va prendre notes de camp quan va ser possible i apropiat, així com actes de cada esdeveniment. Per a mantenir una perspectiva compartida, també compartim notes reflexives sobre les preguntes clau de recerca després de cada esdeveniment. Alguns elements dels esdeveniments van ser gravats amb àudio quan i on corresponia, sempre d'acord amb les participants les qui van signar un formulari de consentiment i van ser informades sobre la recerca. També guardem totes les notes col·lectives de les participants de les reunions, que analitzem per a la present recerca. Reconeixent la precarietat del temps i la naturalesa col·lectiva d'aquest treball, la majoria de les entrevistes es van realitzar en parelles o en petits grups. Això va donar lloc a interessants debats grupals, que molts dels grups van agrair. Com considerem aquesta recerca com un procés col·lectiu, ens va complaure facilitar processos de reflexió compartits per als grups involucrats. Totes les participants romanen anònimes en aquest informe, tret que desitgin el contrari.

TIPUS D'ESDEVENIMENT	TIPUS DE DADES	PARTICIPANTS
ASSEMBLEES POPULARS A TARRAGONA (2), BARCELONA (2), LLEIDA (2)	Gravacions sonores, notes de camp, notes de reflexió, actes de les reunions i notes de les participants	73
TROBADA ECO-FEMINISTA, LLEIDA	Gravacions sonores, gravacions de vídeo, notes de camp, notes de reflexió, actes de les reunions i notes de les participants	40
ENTREVISTES AMB DEFENSORES I ACTIVISTES DE DRETS HUMANS DEL SUD	Gravacions de so, transcripcions.	2 entrevistes grupals: ■ 1 entrevista amb un participant masculí i femení ■ 1 entrevista amb 2 participants femenins i 1 masculí
ENTREVISTES AMB DEFENSORES I ACTIVISTES DE DRETS HUMANS DEL NORD	Gravacions de so, transcripcions.	5 entrevistes grupals En total: 30 participants, 24 dones i altres identitats sexuals (3 de les quals d'origen migrant) 6 homes (2 dels quals d'origen immigrant)

Després dels esdeveniments, transcrivim totes les dades i els analitzem utilitzant un enfocament temàtic (Braun i Clarke, 2006). Després organitzem els temes emergents en subtemes, per a ajudar a esclarir els diferents temes clau que ens vam proposar discutir:

TEMES CLAU	SUBTEMES	TEMES EMERGENTS
SUD/NORD GLOBAL	Discursos	Colonialisme
	Diferències/ Implicacions del Nord Global al Sud global	Extractivisme, capitalisme global, paramilitarisme, corporacions transnacionals, crim organitzat, drets
JUSTÍCIA CLIMÀTICA	Relacions amb el territori	Terra/territoris/mare terra
	Ecofeminisme	Sobirania alimentària
FEMINISME	Interseccionalitat	Migració, edat, capacitats.
	Privilegis	Violències, marges
	Cures	Cos, emocions, amor.
ALTERNATIVES/ RESISTÈNCIES	Construint comunitats	Cooperatives, autogestió, educació, coneixements, cultura.
	Construint espais per a aliances	Solidaritat internacional, recursos, moviments de migració

3

INFORME DE LA
GIRA D'ESCOLTA,
EXPERIÈNCIES
COL·LECTIVES ENTRE
FEMINISMES DEL SUD
GLOBAL I DEL NORD
GLOBAL

A. SITUANT LA GIRA D'ESCOLTA:

Realitzem 6 assemblees populars en 3 comarques diferents, a Barcelona, Tarragona i Lleida. A Barcelona realitzem 1 assemblea popular als “Huertos Comunitarios de Can Masdeu”, i 1 en els espais de “Mujeres Pa'lante” a l'Hospitalet de Llobregat. A Tarragona celebrem les assemblees populars en l'espai feminista vegà “La Gata Insubmisa”, i a Lleida en l'eco-centre “Les Obagues”, on també hem organitzat un cap de setmana de tallers i seminaris ecofeministes.

El nostre enfocament en organitzar les assemblees va ser involucrar-nos amb una diversitat de participants, però al mateix temps, valorant un enfocament sostingut i contextualitzat a llarg termini, era important per a nosaltres que aquestes participants estiguessin vinculats amb les estructures dels llocs que organitzem. Aquest enfocament ens va fer adonar-nos dels avantatges d'estar situats en un territori específic. Notem una diferència en la nostra organització a Barcelona, on els quatre grups organitzadors estan arrelats i tenen llargs processos significatius i relacions amb diferents llocs i col·lectius. Per contra, en els nostres viatges a Lleida i Tarragona ens vam adonar que aquestes relacions encara estaven per establir-se, i la gira d'escolta va servir com un gran primer intent d'establir contactes. En general, el nostre treball va ser ben rebut pels col·lectius que vam conèixer i valorem l'oportunitat de reflexionar sobre la nostra pròpia perspectiva centrista d'organització a Barcelona i la necessitat d'arribar a altres llocs. En total ens vam conèixer al voltant de 73 participants en les assemblees populars. La majoria de participants en els actes eren dones o identitats de gènere dissidents (80%), i gairebé la meitat tenien diferents orígens migratoris.

Moltes participants es van unir com a individus, vagament connectats amb els llocs, espais o col·lectius amfitrions, però altres van venir en representació de diferents col·lectius o organitzacions. A més dels 4 col·lectius organitzadors, “Taula Per Mexic”, “Mujeres Pa'lante”, “Casa dels Futurs” i “Los Huertos comunitarios de Can Masdeu”, també treballem amb el col·lectiu de l'espai vegà-feminista “La Gata Insubmisa”, membres del “Centro de Derechos Humanos Fray Bartolomé de Las Casas (“Frayba”) i Tania Hélène Campos Thomas i Alexandro Guerrero, els qui juntes formen “Compañía de Teatro (...)”. Diverses altres participants van preferir no nomenar el seu col·lectiu, però van indicar les lluites en les quals estaven involucrats, com a dones migrants, col·lectius trans, lluita per l'habitatge, educació popular, justícia climàtica, així com diferents associacions de famílies d'escoles locals.

Per a organitzar la trobada ecofeminista a Lleida, per a nosaltres era especialment important generar un espai on tant activistes com no activistes intercanviessin les seves experiències i reflexions entorn del tema. Per tant, convidem a una varietat

d'artistes i activistes a facilitar tallers sobre una varietat de temes, per a donar suport a un compromís amb el tema des d'una varietat de perspectives: Cecilia de "Los Huertos Comunitarios de Can Masdeu" va presentar la lluita "Sensibilización-Yasuní" per una transició ecosocial. Talisa Soto, organitzadora i cofundadora del "Colectivo Abundance", va facilitar un taller sobre el concepte de "justícia climàtica". I Marina Monsonis ens va convidar a explorar la sobirania alimentària amb un taller titulat "Sabores y Saberes". El resultat va

ser impressionant, ja que es van reunir més de 40 participants diferents i es van fomentar intercanvis profunds i significatius a través del debat, tallers basats en el cos, arts creatives i menjar.

B. INFORME SOBRE EXPERIÈNCIES DE DEFENSA FEMINISTA DES DE LES ASSEMBLEES POPULARS

ESTRUCTURES DE LES ASSEMBLEES POPULARS:

Celebrem 6 assemblees populars, dues en cada localitat (Tarragona, Lleida, Barcelona). La primera ronda d'assemblees va servir com un intercanvi inicial dels desafiaments que van enfrontar les participants i les solucions que van imaginar. Vam recollir els resultats d'aquestes sessions i, al nostre retorn, en la segona ronda de les assemblees populars, reflexionem juntes sobre aquestes idees, per a aprofundir la discussió, seguint el nostre enfocament d'acció-reflexió.

Per a facilitar la primera ronda d'assemblees populars, vam introduir una estructura entorn dels termes clau Nord/Sud global i justícia climàtica/feminisme. Els demanem a les participants que responguessin a les següents preguntes:

- A quines violacions de drets t'enfrontes en el teu treball/activisme/experiència?
- Quines són les causes estructurals d'aquests problemes?
- Quines solucions o somnis de transformacions socials necessites/imagines?

Al nostre retorn, per a la segona ronda d'assemblees populars, convidem als participants a reflexionar i aprofundir el treball anterior. Per a facilitar això, ens van acompanyar Tania Hélène Campos Thomas i Alejandro Guerrero de “Compañía de Teatro (...)”, els qui van conduir un procés creatiu a partir de la seva pràctica artística, utilitzant els resultats de la primera ronda d'assemblees populars, titulada “Resistències des de les perifèries: Entre el Sud i el Nord”. Van desenvolupar el seu treball com a part de l'assignatura optativa “Antropologia i Militàncies”, en la llicenciatura d'Etnologia de l'Escola Nacional d'Antropologia i Història de la Ciutat de Mèxic. En les assemblees posteriors, iniciem debats per a pensar més sobre què és la justícia climàtica i les seves interseccions/perspectives i aprofundim la reflexió involucrant els conceptes de l'eix global Nord/Sud, així com la connexió cos/territori. Per a concloure, convidem a les participants a pensar en accions interseccionals concretes.

> Terraries:

Com a part del procés a Barcelona, acompanyem un procés social que anomenem “Terraries”, o “dones de la terra”, que va facilitar un intercanvi entre “Mujeres Pa'lante” i “Los Huertos Comunitarios de Can Masdeu” entorn de l'organització de les dones migrants i la sobirania alimentària. La primera assemblea popular es va

dur a terme en els horts comunitaris, on iniciem l'assemblea posant les mans en la terra i un breu taller sobre com treballar la terra. La segona assemblea va tenir lloc en “La Casita”, base de “Mujeres Pa'lante” a l'Hospitalet de Llobregat, Barcelona, que finalitzem plantant un hort d'herbes aromàtiques, utilitzant la terra dels horts comunitaris. Aquest procés va servir per a incitar un intercanvi entorn de la justícia ambiental i feminista, donant suport a les necessitats identificades per as dues comunitats de la perifèria de les ciutat. Aquest procés continuarà més enllà d'aquest projecte de recerca.

METODOLOGIES PARTICIPATIVES CREATIVES

Per a facilitar processos participatius i reflexions compartides al llarg de les assemblees populars, ens vam comprometre a explorar diferents mètodes d'acord amb el nostre marc de recerca. Per a garantir el compromís amb una diversitat de veus, recorrem a tècniques de facilitació creatives i participatives. A més, amb l'esperit de veure la gira d'escolta com un intercanvi, planifiquem acuradament diferents tallers per a acompanyar les nostres visites, als quals convidem a diferents col·lectius del Sud global. Aquest enfocament innovador va resultar reeixit i creiem que ens va permetre fomentar intercanvis significatius i reflexions comunitàries.

Per a la primera ronda d'assemblees populars convidem al col·lectiu de persones defensores de drets humans “Frayba” de Mèxic, les qui van compartir el seu treball de suport a persones defensores de drets a Chiapas. La seva generosa presentació va suscitar una profunda reflexió sobre els drets entre les participants, que després va servir com a punt de partida per a l'assemblea popular. Les assemblees populars de Barcelona es van acompanyar facilitant la connexió amb el sòl, iniciant la primera assemblea amb un taller participatiu especialitzat en els aspectes tècnics del sòl, titulat “Coneixent el sòl a través dels nostres sentits”, en el qual les participants van participar en diferents experiments, amb les mans en la terra. Això va enriquir una profunda reflexió sobre la nostra

connexió amb la terra en la posterior assemblea popular.

Les nostres assemblees de retorn van comptar amb l'acompanyament de Tania i Alex de “Compañía de Teatro (...)”. Utilitzant una combinació d'arts creatives, teatre

i antropologia per a facilitar processos creatius participatius. Per a cada taller, van treballar amb els materials que van sorgir en la primera ronda d'assemblees, per a assegurar una connexió contextualitzada amb els diferents col·lectius. Per exemple, durant l'assemblea popular en “Mujeres Pa'lante”, van facilitar un taller que van anomenar “Resistències del Miceli”, en el qual van utilitzar el brodat i el teatre, per a promoure un intercanvi entorn de les trajectòries migratòries, el cos i el territori.

Això va generar una sensació de proximitat entre les participants, les qui després van reflexionar sobre com els va ajudar a connectar-se amb els temes discutits en l'assemblea popular des de les seves pròpies històries i experiències. Igualment en l'assemblea de retorn a Tarragona, la “Compañía de Teatro (...)” va facilitar un taller entorn de les violències, titulat “rehabitar el cos, la memòria i la contextura de les violències”, que va facilitar una reflexió sobre les violències a les quals estàvem exposats, però també va qüestionar la nostra pròpia implicació en estructures violentes, la qual cosa va permetre una obertura i una profunda autoreflexió a través de diferents interseccions.

A Lleida, “Compañía de Teatro (...)” va facilitar un taller a l'aire lliure en un camp, convidant a les participants a interactuar amb la terra, els arbres i l'aire. A partir d'aquestes sensacions es van crear diferents objectes creatius, a partir de pràctiques feministes i indígenes, reunint diferents pràctiques creatives i formes d'expressió. Això va possibilitar la comprensió i l'intercanvi entre diferents experiències activistes i no activistes, en un grup molt divers en termes d'origen i experiència.

A través d'aquest projecte vam poder generar i posar en pràctica una conjunt de mètodes transformadors, que pretenem desenvolupar i aplicar encara més en el següent pas d'aquest projecte. En general, observem com l'ús de diferents enfocaments ens va permetre involucrar-nos amb una varietat de veus, perspectives i coneixements, incloent-hi sabers corporals i experiències viscudes, que van canviar les dinàmiques de poder en els intercanvis. Diverses participants van expressar que sentien que els esdeveniments eren “terapèutics”, “activadors”, “empoderadores”. Tenir coberts elements estructurals, com la cura dels nens i el transport, així com aliments i/o refrescos, etc., va permetre una participació més àmplia.

QUINES VAN SER LES EXPERIÈNCIES DE DEFENSA FEMINISTA QUE VAN SORGIR?

A continuació es resumeixen les troballes de les sis assemblees populars. Primer, compartirem un breu resum dels temes que van sorgir en cadascuna de les assemblees regionals, i després les nostres idees sobre les troballes en les tres regions, organitzats en relació amb les 3 preguntes discutides.

› Troballes regionals:

A Tarragona, les participants van discutir diverses lluites, inclosa l'alliberament animal, les dones defensores de la terra i els desafiaments relacionats amb la salut, l'habitatge i la justícia climàtica. Aquests problemes es van atribuir a causes subjacents com el capitalisme, l'extractivisme i el sistema cis-heteropatriarcal. Les solucions o somnis proposats implicaven fomentar la comunitat, desmantellar el patriarcat i promoure la solidaritat internacional, emfatitzant la necessitat d'acció col·lectiva i canvi sistèmic.

A Barcelona, les violacions de drets experimentades o contra les quals van lluitar les participants van incloure la falta de comunitat, el consum irresponsable i la discriminació contra les immigrants. Les causes fonamentals identificades van involucrar el capitalisme, el canvi climàtic i la desigualtat social. Les solucions proposades van abastar el consum conscient, el rebuig de les polítiques de consum, projectes col·laboratius i la recuperació del co-neixement agrícola tradicional i les estructures socials. En una reflexió més profunda, les participants van veure que el Nord s'atribuïa principalment al sistema colonial, mentre situaven solucions i somnis al Sud global i en els feminismes, emfatitzant la justícia climàtica i la interconnexió a través de vincles familiars i amistats.

A Lleida, el debat va començar quan les participants van compartir les solucions amb les quals somiaven, que implicaven aconseguir un equilibri hídric sobirà, espais/estructures conscients i autoorganitzats, democràcia energètica sostenible i igualtat de drets. Els canvis que van identificar eren necessaris per aconseguir aquests somnis van incloure participació comunitària, mesures legals i polítiques contra les indústries extractives, finançament de projectes socials i reimaginació de l'educació. Les causes fonamentals que van discutir les participants van ser les polítiques corruptes, l'especulació immobiliària, el racisme en el sistema legal, les distraccions dels mitjans i la degradació ambiental. Van fer referència a preocupacions climàtiques urgents, com l'actual sequera a Catalunya, emfatitzant la necessitat d'una acció col·lectiva.

Les troballes es correlacionen amb la composició i les experiències de les participants en les diferents regions. Mentre que l'espai d'organització a Tarragona estava arrelat en l'organització vegana i feminista local, els espais a Barcelona es van centrar en el suport a les dones immigrants en els marges de la ciutat. A Lleida, l'assemblea popular es va celebrar en un projecte rural, amb un ventall més ampli de participants. En general, les assemblees populars van servir com a intercanvi de diferents experiències, tenint en compte també a convidades del Sud global.

A continuació s'ofereix una visió més detallada de les diferents troballes per tema, en les tres regions.

► Violacions de drets que enfronten les participants de les assemblees populars:

Les participants de les assemblees populars de les tres regions van participar en diverses lluites i iniciatives destinades a fomentar l'apoderament comunitari, l'activisme ambiental, la justícia social i els drets humans. Entre altres coses, advoquen per la representació de la comunitat en les decisions administratives, l'aplicació de les lleis de protecció del medi ambient o les cooperatives d'habitatge amb perspectiva de gènere. Les activistes promouen cooperatives financeres ètiques, adquisicions públiques responsables i l'ús gratuït de l'energia solar com a part de les seves lluites, a més de debatre el tancament de les indústries

extractives com una solució cap a la justícia climàtica

Els drets humans van ser un tema central en tot moment, i les participants van compartir les seves campanyes per la regularització de les persones migrants, el dret a migrar i la defensa d'un lloc lliure de violència. Van abordar desafiaments com la crisi de cures, les lluites territorials i la discriminació contra les persones migrants.

Les preocupacions ambientals que van compartir les participants van incloure la resistència a la introducció de llavors transgèniques i la lluita contra els pesticides

que afecten les comunitats indígenes. Les participants també van discutir qüestions globals i socials més àmplies, incloses les problemàtiques intervencions polítiques del Nord global al Sud global, la corrupció en les pràctiques de construcció i la degradació ambiental causada pels parcs eòlics i la contaminació plàstica.

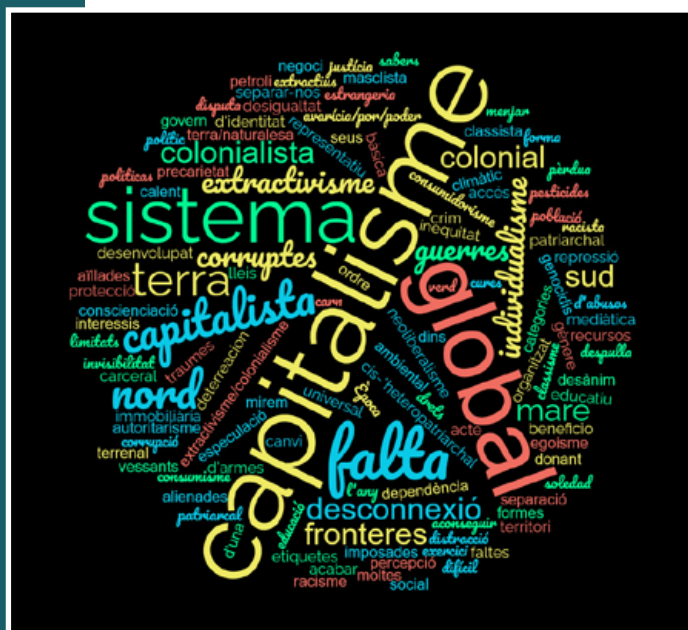
A més, l'educació va sorgir com una àrea clau de preocupació, les pràctiques de reimaginació col·lectiva de l'educació, la lluita per la igualtat de drets i la defensa de l'educació i l'autoaprenentatge com una forma de canvi. Les participants també van discutir la importància de crear espais comunitaris per a la salut mental, emocional i física.

En resum, les participants de les tres regions van participar en una àmplia gamma de lluites, abordant qüestions tant locals com globals, amb un fort èmfasi en l'apoderament comunitari, la sostenibilitat ambiental, la justícia social i els drets humans.

➤ Causes de violacions de drets identificades pels participants en les tres regions:

Les causes compartides de les violacions de drets discutides en les assemblees van abastar una àmplia gamma de qüestions interconnectades en les tres regions. Els factors clau van incloure les desigualtats globals i la falta d'educació bàsica, perpetuades per sistemes capitalistes que condueixen a la corrupció i els desequilibris de poder entre el Nord i el Sud global. Es van identificar preocupacions ambientals, com el canvi climàtic, l'extractivisme i la degradació ambiental, com a contribuents importants a les violacions de drets. També es va identificar que els impactes actuals del colonialisme, incloses les disputes per terres i les indústries extractives, exercien un paper important.

Es va assenyalar com un factor important la injustícia social, arrelada en sistemes patriarcals, cisheteropatriarcals i racistes. Es considerava que l'indivi-

Els factors addicionals esmentats van incloure negocis d'armes, especulació immobiliària, racisme en les lleis frontereres i d'immigració, distracció dels mitjans, dificultats per a accedir a la terra i l'impacte de les indústries extractives.

➤ **Solucions emergents i somnis de transformacions socials compartits pels participants de les tres regions:**

Les solucions emergents i els somnis de transformacions socials compartits en les sis assemblees populars van posar en relleu una visió integral per al canvi en diverses dimensions. Abastaven un ampli espectre, reflectint un desig col·lectiu d'un canvi transformador en les pràctiques ambientals, els drets de gènere i identitat, la construcció comunitària, els sistemes econòmics i les estructures polítiques globals.

Les participants van expressar el seu desig de justícia ambiental i social a través d'iniciatives com l'equilibri hídric sobirà, la democràcia energètica sostenible i comunitats conscients i autoorganitzades. Es desitgen esforços comunitaris i solidaris, centrats en la cria col·lectiva, les ciutats

Es va discutir la transformació econòmica com una solució necessària, on les persones siguin el seu propi govern, la justícia i la igualtat de riquesa, rebutjant la política de consum i fomentant el consum conscient i el dret a una alimentació saludable per a totes. En el debat sobre la transformació política i global es va discutir el desafiament a l'Estat-nació, el foment de la solidaritat internacional i la reclamació dels drets indígenes. Les transformacions culturals i educatives somiades abastaven des d'escoles populars fins a la recuperació de coneixements tradicionals i la valoració de pràctiques de baixa tecnologia. Les iniciatives de justícia i sensibilització proposades van incloure l'accés a la justícia i la necessitat de recursos, juntament amb processos de curació del trauma i treball espiritual.

L'activisme i la defensa de drets van exercir un paper crucial en les solucions discutides, amb cridats a fomentar polítiques públiques, transparència en les indústries i col·laboració per a propòsits comuns. Les iniciatives específiques van abastar des de la creació d'espais col·lectius i ecològics en escoles públiques fins a l'ocupació de terrenys, infraestructura, habitatges i institucions.

La visió general implicava conrear l'esperança com a disciplina, acció i cura, així com eliminar fronteres per a un futur més just i sostenible.

4

RECLAMA EL TEU
COS COM A TERRITORI
I EL TERRITORI
COM EL TEU COS

ANÀLISI I REFLEXIONS A PARTIR DE LA GIRA D'ESCOLTA COS TERRITORIES

L'anàlisi de les experiències compartides en les assemblees populars, els tallers ecofeministes i en les entrevistes amb membres de diferents col·lectius activistes, va destacar quatre temes clau: En primer lloc, els discursos i les tensions dins de l'anomenat "Sud global/Nord global", en segon lloc la justícia climàtica, en tercer lloc els feminismes i finalment les alternatives i resistències. A continuació es discutiran aquestes troballes, tractant de reflectir l'amplitud dels debats que trobem al llarg de la recerca.

A. SUD GLOBAL-NORD GLOBAL

Explorem els conceptes de Nord/Sud Global en totes les nostres trobades i entrevistes, primer per a comprendre el que la gent sentia sobre ells i per a situar millor els conceptes que explorem, com a justícia climàtica, feminismes, però també alternatives i possibilitats. En general, les participants van compartir que aquests conceptes han d'abordar-se amb matisos, considerant característiques i patrons més enllà de meres distincions geogràfiques, per a explorar una varietat de perspectives i possibilitats.

DISCURSOS

Els conceptes de Sud global i Nord global es van inscriure en el projecte "Cos Territories" i es van presentar en tots els diferents intercanvis, com a part dels exercicis grupals. De la mateixa manera, van sorgir en les assemblees populars i van ser part de les preguntes de les nostres entrevistes. No obstant això, els discursos darrere dels termes van generar molt de debat entre les participants al llarg del nostre viatge d'escolta.

Algunes de les activistes que convidem a unir-se al nostre viatge com a representants del Sud global es van sentir confosos per la terminologia i van preguntar si el seu lloc d'origen es considerava Nord o Sud, una cosa comprensible, ja que en alguns casos provenien del Nord dels seus propis països, però aquí a Catalunya els percebem com del Sud global, venint per exemple de Mèxic (ja que geogràficament, Mèxic està a Amèrica del Nord).

Al mateix temps, les activistes, especialment les originaris de l'anomenat Sud global però que ara viuen a Catalunya, van criticar fermament els conceptes, considerant-los conceptes colonialistes, provinents del Nord. Diversos activistes que entrevistem van sentir que el concepte era una forma renovada de otrificar a la gent del Sud, simplement reemplaçant conceptes antics i ja no ben vists com “els països subdesenvolupats, els països pobres, els països empobrits, el tercer món”, tal com ens va dir un activista. Un altre activista va explicar:

“...quan al Nord es parla de mi com el Sud global... Em descobreixo a mi mateix al Sud... Continuem construint a l'altre com el diferent, l'estranger, no és així?... I aquesta manera de conceptualitzar ens posa en una posició de diferència, no?. I sense voler-ho, la reproducció de 'uns estàn a dalt i altres a baix', encara que sigui amb un concepte diferent, no?... I no, no ens veiem com una, com, com la mateixa humanitat, no? No, de sobte em descobreixo a mi mateix. El Sud soc jo”.

En diverses entrevistes amb activistes locals, es va entendre que les categories “Nord” i “Sud” presentaven “una qüestió de privilegis més que d'ubicació geogràfica”. Hem escoltat diverses vegades la idea que en cada Nord hi ha un Sud. Un activista local de l'habitatge va identificar: “Hi ha alguna cosa que podem dir el Sud global que és aquí en tots aquests temes d'habitatge i educació. ... Amb famílies del Marroc o d'Amèrica del Sud, que són famílies com una gran, gran majoria de persones que venen als grups d'habitatge o a...projectes veïnals alternatius”. Per a un arquitecte local i activista per el “dret a la ciutat” que entrevistem, els conceptes tampoc eren necessàriament geogràfics, “sinó en situacions, per exemple, a nivell de planificació urbana o de ciutat. Patrons oposats o extrems oposats dins dels quals es poden situar diferents escenaris”. Per a un activista climàtic local, era clar que els conceptes representaven “les complexitats que hi ha Sud al Nord i Nord al Sud. Llavors, entenent-ho una mica com un estat de privilegi... o una mentalitat colonitzadora”.

Com a discurs, algunes activistes van sentir que el discurs en si era colonitzador en la seva manera de monopolitzar el debat, enfosquant les experiències, l'agència i les lluites que tenen lloc “en el mal anomenat Sud global”, és “com si prenguessin la seva (lluites dins del ‘món global’) veu del Sud, veritat?” - com ens va dir una activista local i una dona migrant. Per a ella, la terminologia retratava al Sud global com de menor vulnerabilitat, i va veure com una tasca per als activistes del Nord global valorar més les lluites del Sud global.

Per a Tania de “Compañía de Teatro (...)”, era molt clar que com a part del seu activisme havien de venir a Europa regularment, “per a treballar amb aquest Sud

que és aquí a Europa... treballem des d'aquesta idea de despullar-nos de la colònia com a països que han estat colonitzats... hem de venir aquí a parlar de la colònia, perquè allà (Mèxic/Sud global) el tenim potser una miqueta més clar, perquè la vivim d'una manera més constant i aquí (Europa/Nord global) també es viu, però es torna invisible tot el temps, veritat?

IMPLICACIONS DEL NORD GLOBAL AL SUD GLOBAL I DIFERÈNCIES ENTRE ELLS

Si bé en general les participants van tenir una forta crítica dels termes Sud global/ Nord global, al llarg de nostra gira d'escolta van sorgir algunes diferències clares

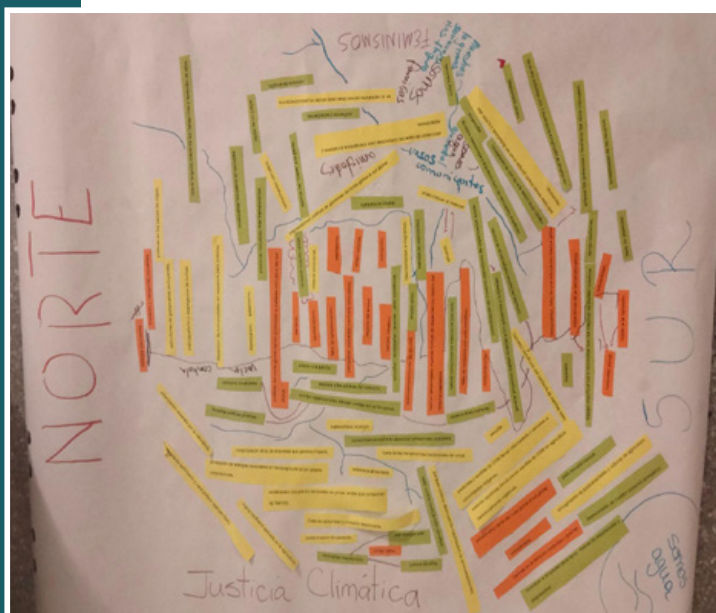
entre les diverses lluites i perspectives entre col·lectius que se situen al “Sud” o el “Nord”, mentre que uns altres van compartir terreny comú en les lluites contra actors opressius del Nord que també estaven implicats, per exemple, en pràctiques extractivistes al Sud.

Per exemple, el contrast entre algunes lluites, com els drets dels animals, una lluita més associada amb el Nord global pels participants, es va sentir distant del dret a la seguretat i al lliure trànsit, una lluita compartida pels defensors dels drets humans de Mèxic.

Al mateix temps, activistes del Nord

global van discutir la idea de “destruir l'Estat-nació” com una solució al capitalisme com a causa estructural de les desigualtats. No obstant això, les activistes de drets humans del Sud global van argumentar que el capitalisme ja no depenia de l'Estat-nació per a obtenir poder i van destacar la presència d'un sistema cisheteropatriarcal més enllà de l'Estat-nació. Les discussions van explorar les complexitats de la violència i les lluites en diferents contextos. Activistes, especialment de Mèxic, van notar el sorgiment d'un tercer actor, el crim organitzat, al Sud global, la qual cosa complica la lluita per la vida i els drets humans.

Al mateix temps, les participants també van reconèixer similituds, interconnexions i implicacions en les lluites, com la lluita per l'habitatge, on es va identificar la participació d'actors similars involucrats tant al Sud com al Nord global: “els mateixos actors que són les empreses extractivistes a “El Sud global, són els mateixos que

posseeixen tots els edificis aquí (Catalunya) i que desallotgen a les famílies i les posen al carrer”. La discussió va subratllar la naturalesa entrelaçada dels poders corporatius entre el Nord i el Sud global, centrant-se en entitats com a fons voltor i grans terratinents que operen com a forces repressives i extractivistes en totes dues regions. Així mateix, en un debat entre activistes en l’assemblea popular de Barcelona es van destacar casos d’intervencions polítiques del Nord global que van causar sofriment i caos al Sud global.

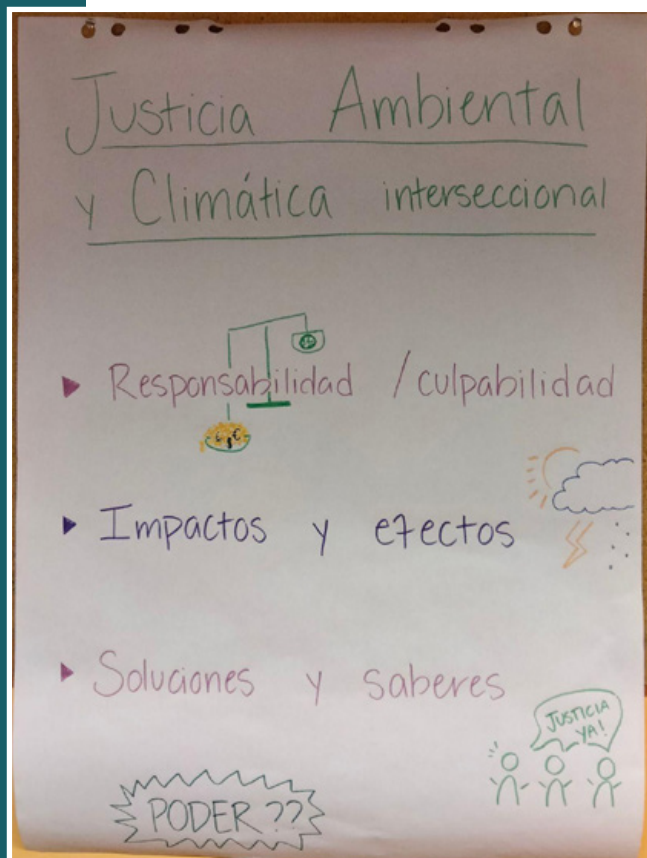
Un activista de drets humans de l’organització mexicana “Frayba”, que treballa pel dret dels pobles indígenes a l’autodeterminació, va emfatitzar en una entrevista l’impacte de les empreses multinacionals en els territoris indígenes, la qual cosa porta a la despulla de terres, idiomes, cultures i cosmovisions. Ens van parlar de lluites locals que van des de desaparicions de defensores, qüestions de llibertat d’expressió, assassinats, empresonaments, feminicidis, crim organitzat, fins a l’amenaça que representen l’exèrcit i la guàrdia nacional, desplaçaments forçats i tocs de queda imposats a comunitats indígenes per part de grups armats. No obstant això, van qüestionar la noció que les violacions de drets humans eren exclusives del Sud, emfatitzant la naturalesa global dels sistemes de violència. Es va reconèixer que actors, com les empreses extractivistes, exercien papers tant al Nord com al Sud global. En una altra entrevista, Álex de “Compañía de Teatro (...)”, va traçar paral·lelismes amb la negació i la invisibilitat del Sud global en la cerca d’ordres capitalistes, moderns i patriarcals, la qual cosa novament mostra la idea que el Sud global i el Nord global no són necessàriament conceptes geogràfics, sinó conceptes de poder. Un activista de Grècia va fer un cridat a connectar les lluites indígenes a nivell global.

En general, les diferents discussions, tant en entrevistes com en assemblees, van cridar l’atenció sobre les qüestions interconnectades de poder, privilegis i justícia a escala global, complicant encara més els conceptes “Sud/Nord global”. Es va emfatitzar la importància de construir aliances i comprendre les diverses resistències, connectant lluites en regions aparentment distants.

B. JUSTÍCIA CLIMÀTICA

Al llarg de la gira d'escolta, ens va interessar explorar la percepció de la justícia climàtica com a concepte i lluita i la seva referència als diferents participants que trobem, reconeixent les diferències de llenguatge, conceptes i realitats entre el Nord i el Sud global.

Durant el seu taller en la trobada ecofeminista organitzada a Lleida, Talissa va compartir la seva comprensió del terme “justícia climàtica”, a través de l’analogia d’un tren que ja es trobava a mig camí d’un penya-segat. En l’analogia, algunes persones ja havien perdut la vida, unes altres lluitaven en l’abisme, mentre que unes altres encara no havien sentit l’impacte. Per a ella, la justícia climàtica eren els esforços del moviment climàtic per a abordar els privilegis, la responsabilitat i reconèixer les emissions i deutes històrics, dins de l’eix de poder colonial entre el Nord i el Sud.

En els diferents intercanvis al llarg del projecte, vam reconèixer les complexitats que sorgeixen de la interacció de les perspectives del Nord i del Sud sobre la justícia climàtica, però també sentim la riquesa de les converses i les experiències d’aprenentatge compartides entre activistes d’Alemanya, Grècia, Mèxic, Kenya i per descomptat Catalunya. Les converses van abastar des de desafiaments ambientals, com la construcció corrupta de gratacels en àrees verdes i la desforestació il·legal a causa de la corrupció a Kenya, fins a parcs eòlics que afecten la vida animal i vegetal a Grècia, la contaminació plàstica i la lògica neoliberal en l’agricultura en tota Europa, i la producció d’energia renovable en terres agrícoles per part de grans corporacions, juntament amb la sequera, la disminució de la biodiversitat i el canvi climàtic. Es va emfatitzar la necessitat de pràctiques sostenibles, agricultura diversificada, l’ús d’energia solar i la democràcia energètica.

Es va discutir el terme “justícia climàtica” en relació a les pràctiques de defensa dels drets relacionats amb l’aire i la terra. Els participants van reflexionar sobre si el

terme se sentia distant o connectat amb les seves experiències. Diversos activistes van reconèixer que el moviment climàtic estava molt centrat en Europa Central i van subratllar la necessitat d'un esforç continu per a aprendre del coneixement del Sud i la necessitat d'abordar qüestions de privilegi i responsabilitat. També es va analitzar la mentalitat colonial dins del moviment climàtic i la creixent persecució d'activistes ecològics a nivell internacional.

Un activista va suggerir la idea de la justícia climàtica com un possible pont entre els diferents contextos Sud/Nord i els activistes de “Casa dels Futurs” van discutir la justícia climàtica com alguna cosa que abasta la justícia ecològica i social i van esmentar la necessitat d'espais de trobada per a articular diverses lluites i crear una realitat alternativa. Les participants van veure el projecte de “Casa dels Futurs” com una manera de vincular diferents contextos sota un mateix paraigua per a fomentar les connexions ecosocials.

RELACIONS AMB EL TERRITORI:

Notem que diferents participants es van referir a diferents terminologies, en particular entorn de la seva relació amb la terra que els envoltava, depenent dels seus diferents bagatges activistes, o de si no s'havien participat prèviament en activisme explícit entorn d'aquest concepte. En un exercici de línia d'espectre realitzat durant un dels tallers de la trobada ecofeminista a Lleida, es va explorar la familiaritat dels participants amb el terme “justícia climàtica”. L'àmplia gamma de l'espectre va quedar palès, ja que els participants es van situar en diversos punts, des de persones que escoltaven aquesta paraula per primera vegada, fins a persones que definien el seu activisme i moviment social com a pertanyents a la justícia climàtica. A continuació abordem alguns dels termes que van sorgir al llarg de la gira d'escolta.

En l'entrevista amb “Frayba” va sorgir la reflexió sobre la desconexió entre la conceptualització de justícia climàtica al Nord global i les experiències viscudes i les lluites al Sud global. Alguns van sentir “distant” el concepte “justícia climàtica” quan lluitaven per drets fonamentals com el dret a la vida i a la terra al Sud. Un dels activistes va presentar la visió entre els defensors de la terra amb els quals van treballar a Chiapas, que veu el medi ambient com a part integral del territori, emfatitzant la interconnexió de tot: “...s'entén per territori tot el que es construeix sobre un determinat lloc, veritat?... l'aire, l'aigua, la muntanya, els llocs ancestrals, no? Fins i tot el foc mateix és part del territori, no, la milpa”. Des d'aquesta perspectiva, es considera que l'impacte d'activitats fins i tot distants, com la mineria, afecta al territori local. “Ens veiem com a part del mateix poble”.

Va continuar explicant la relació metafòrica amb la Terra, aprofundint en el concepte de Mare Terra, emfatitzant la responsabilitat de cuidar-la. Contraposava aquesta visió de la terra com una entitat compartida que requereix protecció a la visió mercantilista d'aquesta. “Podries vendre a la teva pròpia mare? No, al contrari, has de cuidar-la!... perquè quan neixes és la teva mare qui t'alimenta, i el nostre aliment ve de la terra... Som de la terra i per això hem de cuidar-la”. Va contrastar aquesta entesa amb els programes internacionals, que impulsen la transició de la propietat social a la propietat privada per a fomentar la competitivitat de mercat

En una altra entrevista un activista català va descriure la necessitat de defensar el dret a la ciutat i la lluita per “la presa de decisions directes sobre l'espai públic i la democratització de l'espai públic, en el sentit de qui és el propietari i qui té el dret i la legitimitat per a utilitzar-lo i prendre decisions sobre aquest”. Activistes de “Los Huertos Comunitarios de Can Masdeu”, van dialogar sobre el treball espiritual com a manera de reconciliar-se amb els traumes associats a la pèrdua de territoris i terres. Van emfatitzar la importància de connectar amb la terra i el coneixement ancestral local sobre ella.

Explorar la justícia climàtica a través de la sobirania alimentària va donar lloc al fet que diferents veus compartissin els seus punts de vista. En el taller de Marina, titulat “Sabers i Sabors”, realitzat durant la trobada ecofeminista, les participants van compartir les seves pròpies pràctiques i aprenentatges entorn dels canvis en les seves dietes, receptes i tradicions. En debats sobre temes com les sobres o les pràctiques de fermentació, diversos participants van compartir les seves idees culturals o personals sobre la seva relació amb la terra i el clima.

En el taller sobre el sòl amb “Los Huertos Comunitarios de Can Masdeu”, els participants van explorar el sòl com a entitat viva a través de diversos mètodes, incloses les plantes bio indicadores i la cromatografia. Aquest taller va generar un debat entorn del concepte de sobirania alimentària i els desafiaments que planteja el sistema capitalista en introduir llavors genèticament modificades en l'agricultura tradicionalment orgànica. Una participant va compartir l'impacte negatiu dels pesticides i les llavors transgèniques, que causaven malalties i càncers, la qual cosa al seu torn afectava les comunitats que depenien de pràctiques de curació tradicionals, que eren alienes a aquestes noves malalties, i l'impacte que això va tenir a nivell social.

Diferents participants al llarg del nostre recorregut d'escolta van esmentar la falta d'intercanvi de coneixements sobre pràctiques i sabers relacionats amb la resiliència. Es va posar l'accent en la necessitat de recuperar els coneixements agrícoles tradicionals i promoure el dret a una alimentació saludable per a tots. Altres temes

que van sorgir van ser la repoblació rural, el treball de la terra, la permacultura comunitària a través del compost comunitari i la plantació de vegetals com a manera de crear espais comunitaris. Diversos participants van advocar per enfocaments sostenibles i basats en la comunitat. Una participant va parlar sobre com va utilitzar els tallers de cuina com una forma d'acció climàtica.

ECOFEMINISME:

El projecte “Cos Territories” porta en el seu cor les idees de l'ecofeminisme. Ho veiem com una manera d'unir les diferents interseccions de justícia en les quals treballem, Nord/Sud, feminismes i justícia climàtica. Emfatitza la importància de la justícia, particularment en lluites i projectes ecològics com la sobirania alimentària, i l'impacte en les dones i les persones LGBTQ+.

Tania de “Compañía de Teatro (...)”, va explorar com el primer “territori” que habitem són els nostres cossos. En una altra entrevista, una participant va utilitzar l'exemple de la ciutat per a assenyalar com l'urbanisme feminista ha desafiat la idea d'un ciutadà universal, revelant la imposició d'una perspectiva específica sobre la ciutat per part d'homes blancs de classe mitjana. Membres de “Frayba” van compartir com a Mèxic, les persones més vulnerables i perseguides eren les dones defensores de la terra. Amb el terme “ecofeminisme” explorem la lluita entorn d'aquells cossos que tenen més probabilitats de ser impactats per les estructures opressives.

En una entrevista amb les organitzadores de “Cos Territories”, una membre va suggerir que el concepte de justícia travessa tot tipus de lluites i societats. Va sostenir que el focus ha d'estar a comprendre com es gestiona la justícia, reconeixent les contradiccions, els problemes i les oportunitats que sorgeixen. El seu activisme es va centrar en la necessitat de proporcionar mitjans materials mínims perquè les persones participin i destaca el desafiament d'arribar a totes, emfatitzant la importància d'involucrar-se amb perspectives diverses, no sols aquelles que ja estan polititzades, per a evitar un monòleg i promoure un diàleg significatiu. “Llavors, si és, per exemple, el cas de les lluites ecològiques o el tema que plantegem molt en el projecte, que és la sobirania alimentària i altra... necessito parlar amb altres persones que no necessàriament tenen estar polititzades, però que poden aportar molt”.

C. FEMINISMES

Els feminismes van estar en el centre de l'organització de “Cos Territories”. Les idees feministes van ser un tema transversal presents en tots els esdeveniments, tant en l'organització, les estructures pedagògiques i el tema dels debats. En les entrevistes preguntem a les participants sobre els desafiaments que van trobar en el seu activisme i organització entorn de la implementació o el treball a través d'una mirada feminista, tant a nivell personal com col·lectiu. Això va suscitar reflexions útils, en les quals va ressonar la diversitat de les participants. Van sorgir els següents temes:

INTERSECCIONALITAT:

Totes les participants que entrevistem van veure el feminisme en el centre de la seva organització. No obstant això, per a diferents participants, aquest feminisme es va creuar amb altres lluites en les quals es trobaven. Diferents entrevistats van establir paral·lelismes amb una forta presència de disparitats Nord-Sud en els espais comunitaris i d'organització i els desafiaments que enfronta el feminisme, especialment dins d'entorns masculinitzats. Diverses participants van reflexionar sobre les dificultats que enfronten en navegar la migració i les seves interseccionalitats feministes. “La forma en què es veuen les decisions d'una persona migrant en un espai de presa de decisions”, per exemple, va compartir una entrevistada, que es va identificar com a migrant i havia viscut a Barcelona durant dècades: “en altres paraules, en el feminisme en si hi ha molt de treball per fer, i per al feminisme que transita per la migració i els altres aspectes, o per les interseccionalitats, és un desafiament gegantesc”. Va destacar les complexitats lligades a la migració i va emfatitzar la lluita contra la misogínia i la violència. Les participants van descriure el contrast entre la naturalesa orgànica i solidària d'espais com alguns dels col·lectius dels quals formaven part, o aliances pròximes, i la dura realitat dels entorns misògins i violents: “Ens enfrontem a la realitat del masclisme en el món petit... Tot en el que treballem és una lluita constant per a fer-ho relativament igualitari”.

Una altre entrevistada va abordar el concepte d'interseccionalitat, emfatitzant l'escassetat d'espais que considerin adequadament les necessitats interseccionals. Com a dona migrant de mitjana edat, va identificar desafiaments per a trobar espais d'allotjament i va expressar el seu compromís d'adaptar els entorns per a fer-los més inclusius, particularment per a les persones amb famílies.

Diverses participants van destacar la importància de crear espais comunitaris i col·lectius amb i per a les dones migrants dins de la ciutat. Van emfatitzar el valor

de crear i participar en aquests espais on les dones migrants puguin tenir un impacte i ser reconegudes per les seves contribucions. Una participant, involucrada en l'organització feminista. “Mujeres Pa'lante”, va compartir que dins del grup de dones migrants amb les quals treballen com a organització, existeixen persones amb idees i perspectives tradicionals, la qual cosa revela una falta de consciència o una percepció diferent sobre uns certs temes. Ella creu que encara hi ha treball per fer en la concienciació i abordatge d'aspectes de la seva vida quotidiana i relacions: “Hi ha moltes situacions en les quals elles (les dones que venen als nostres espais) comparteixen experiències i coses i m'adono que encara estan passant per moltes coses, moltes coses de les quals, crec, encara necessiten ser conscients i en les quals encara necessiten treballar en les seves vides, no? En la seva vida diària, en les seves relacions o en tot”. Ella va considerar que crear espais d'intercanvi ajudava a formar aliances, assenyalant que això ofería una realitat diferent i més positiva en comparació amb el possible judici en altres contextos.

Activistes de “Frayba” van discutir els riscos que enfronten les defensores de drets humans a Mèxic, especialment les dones feministes, que enfronten la violència en una societat masclista i cisheteropatriarcal. Van subratllar el creixent perill per a les dones que fan valer els seus drets i alcen les seves veus, desafiant la fràgil masculinitat heteropatriarcal que preval a Mèxic, i van analitzar el triple o quàdruple risc que enfronten les defensores feministes en qüestionar i desafiar els privilegis del sistema existent. “Mèxic és un país molt masclista, cisheteropatriarcal, violent, i si una dona sap que té drets i alça la seva veu i la seva paraula, llavors immediatament, qualsevol home amb aquesta fràgil masculinitat heteropatriarcal immediatament es sent en risc, no? I reacciona amb violència, no?... per això és un país de feminicidis, veritat?”

En una entrevista Tania de “Compañía de Teatro (...)” va reflexionar sobre el seu propi viatge i va expressar la seva preferència per identificar-se com a antipatriarcal en lloc d'únicament feminista. Va reconèixer la diversitat dins dels feminismes i va apreciar els seus valors, però va destacar la importància d'unir-se contra el patriarcat. “Crec que el que tots aquests feminismes tenen en comú és l'anti-patriarcalisme i crec que és hora d'un contraatac (al patriarcalisme)”. Va posar l'accent en la necessitat de centrar-se en els punts en comú i superar les divisions internes, particularment les que giren al voltant a les rivalitats sobre qui era més feminista. Al mateix temps, va destacar el desafiament dels grups feministes que no adopten una postura anticapitalista, ja que això pot portar a perpetuar patrons de consum nocius, especialment pel que fa a la mercantilització dels cossos.

Una activista que organitza activitats en una ONG a Barcelona, va compartir que en la seva organització, a més del sexisme flagrant, també hi havia presència de capa-

citisme i la tendència a marginar i invisibilitzar el treball de les altres. Va considerar que en el seu lloc de treball les contribucions de les dones sovint eren passades per alt o descartades, especialment pels homes, i va agregar que aquesta qüestió no era exclusiva del seu context específic sinó un problema social més ampli. No obstant això, també va assenyalar la disparitat entre els desafiaments interns que enfrontaven en la seva organització i com la seva ONG presentava el seu treball a l'exterior.

Una altra entrevistada va compartir la seva percepció del teixit associatiu a Barcelona, distingint entre la comunitat activista de base i els espais associatius més institucionalitzats. Va plantejar la seva preocupació per la presència d'actituds colonialistes dins dels espais feministes i la necessitat d'un enfocament més inclusiu i genuïnament interseccional. Va sostenir que determinades comunitats, com les membres del col·lectiu LGTBI+, a vegades se senten excloses. Ella creia que, malgrat utilitzar termes com a "interseccionalitat", alguns grups feministes mancaven d'una veritable comprensió i estima per les diverses perspectives. "...l'espai associatiu... tendeix a ser, encara que hi hagi un grau de desconstrucció, tendeix a ser feminisme blanc,... colonialista, sense adonar-nos tal vegada, però. Però el colonialisme està molt interioritzat en ells". A més, va criticar l'èmfasi en les etiquetes i els processos burocràtics dins del panorama associatiu, suggerint la necessitat d'un enfocament més genuí per abordar les experiències reals i els desafiaments que enfronten les dones migrants, més enllà de sols l'estatus migratori i les preocupacions laborals. Va expressar la seva preocupació per la imposició d'unes certes formes dins de les associacions, la qual cosa porta a dinàmiques de control que desvien l'atenció de l'objectiu principal d'abordar les necessitats de les persones a les quals pretenen servir.

Diferents activistes amb trajectòries migratòries van explicar la seva participació activa en la defensa de l'espai i el reconeixement, emfatitzant la necessitat d'espais que vagin més enllà dels marcs colonials o paternalistes. Un activista va compartir un esforç conscient per participar i contribuir als debats, impulsada per la creença que la seva veu i les seves experiències mereixen reconeixement. Com a feminista de tota la vida, s'ha tornat més conscient dels problemes relacionats amb els espais en els quals participava. Per exemple, va sentir que rebia comentaris per ser massa vocal i resistències per part de companys homes en la seva assemblea veïnal: "‘Llavors, quan dius totes les dones, ara dius només dones?’ llavors li dic, no, no, no, no, no, dic totes les persones. No t'ofenguis". Va concloure dient "Crec que tots els dies també hem de desconstruir-nos molt, la qual cosa no és fàcil".

PRIVILEGIS

Diferents homes entrevistats van discutir la responsabilitat dels homes en reflexionar sobre el seu paper dins del model patriarcal i sistèmic de violència, i la necessitat que els homes participin activament en el desmantellament d'aquestes estructures i promoguin accions afirmatives. Per exemple, un entrevistat va compartir l'exemple de la dinàmica de gènere en els moviments juvenils, destacant la importància d'abordar els desequilibris de poder en entorns grupals, com les assemblees, qui parlava, quant temps prenia per a parlar, etc.

En una entrevista amb “Frayba”, un activista home va reflexionar sobre la responsabilitat dels homes dins del model patriarcal i sistèmic de violència. Va destacar la necessitat d'autoreflexió entre els homes i la promoció d'accions afirmatives que empoderin a les dones per a tenir veu i decisions pròpies sense enfrontar violència addicional. Va reflexionar sobre els diferents tipus de violència, inclosa la política, criminal i patriarcal, i la necessitat de prendre accions afirmatives per a desconstruir aquests patrons i construir relacions alternatives i el procés continu d'aprenentatge i construcció diària sobre aquest tema.

En una altra entrevista, un participant masculí va discutir la dificultat de canviar comportaments i actituds, emfatitzant la necessitat d'una comprensió i transformació genuïnes en lloc de declaracions superficials, promovent la idea que ser un aliat implica més que simplement etiquetar-se a un mateix: “Qui es diu feminista a si mateix? Ni tan sols entenen res, veritat? És a dir, perquè generes una narrativa on, ai, no, ho sé tot,... i per això puc parlar. Perquè soc una aliat feminista... I no, no vas entendre res, veritat? En altres paraules, canvia la teva manera de ser, d'actuar, d'intervenir”. No obstant això, també va destacar la dinàmica del privilegi i com variava segons l'espai. Va expressar com la seva identitat com a “migrant i persona de color” que va arribar a Catalunya li va brindar una experiència diferent, i va assenyalar com ser racialitzat al Nord global va aportar una nova dimensió a les seves reflexions, especialment en expressar opinions en diferents contextos.

Un altre entrevistat va abordar la diferència entre espais col·lectius i espais en els quals la comunitat es formava a través del favoritisme entre amics. Va parlar de la dificultat per a abordar aquests problemes dins de la seva comunitat a causa de la resistència a reconèixer i abordar els privilegis. Va explicar que trencar aquests privilegis era un desafiament, creant una barrera metafòrica que era palpable però que no es discutia obertament. Va reflexionar sobre la naturalesa desafiadora d'aquest procés, però malgrat la complexitat i els desafiaments, va sentir que l'experiència era intrigant i personalment satisfactòria. En emfatitzar que el treball va

més enllà del creixement personal, va destacar que va tenir un propòsit més ampli en promoure una visió comunitària amb enfocament en l'aspecte comunitari, discutint la importància de fomentar el diàleg i els espais compartits.

LA CURA

La cura com a concepte polític d'organització va sorgir en diverses de les entrevistes. Les participants van advocar per una major consciència i interseccionalitat en la cura, desafiant les normes de la societat capitalista dins de l'activisme. Van destacar la importància d'escoltar, acompanyar i acostar a les persones. Alguns van observar formes alternatives de cuidar i van emfatitzar la necessitat de recursos per a fomentar la curació dels traumes i el re-arrelament. Altres van parlar de confiar i escoltar-se les unes a les altres, participant en un treball espiritual per a reconciliar-se amb els traumes de perdre territoris.

Una activista de “Mujeres Pa'lante” va descriure un espai de taller que va facilitar, inicialment basat en pràctiques d'artteràpia i brodat. La idea era brindar un espai terapèutic on les dones poguessin dedicar-se al brodat com a forma d'autocura i expressió. Cada participant va poder portar el seu projecte de brodat, i el taller va servir com a refugi on escapar momentàniament dels desafiaments de la vida. A més, es va convertir en un espai de catarsi, ja que les participants van compartir les seves experiències i es van donar suport mútuament. Va destacar la importància de crear connexions entre les dones, fomentant un sentit de companyonia. El taller no sols les va empoderar creativament sinó que també les va ajudar a descobrir les seves capacitats i trobar la bellesa en les seves creacions. El seu enfocament va implicar donar a les participants la llibertat de triar el seu estil de brodat i al mateix temps facilitar la col·laboració i el suport mutu durant tot el procés.

Una altra participant va parlar sobre la centralitat del feminisme en la seva vida personal i el seu activisme, destacant el seu impacte en les seves rutines diàries. Va parlar sobre el desafiament a les normes socials, com el ritme circadiari centrat en els homes, i va expressar el seu compromís d'incorporar una perspectiva feminista, inclosa la consideració del seu cicle menstrual en el seu treball. “Amb el ritme circadiari, que és molt masculí, tots els dies hem de ser iguals també. Intent quan treball, treballar des de, per exemple, el meu cicle menstrual, no? I entendre que soc una forma femenina que viu en una societat feta per a homes i per homes, i per això està bé cuidar-me a la meva mateixa”. Ella va valorar una ètica de la cura i va descriure el feminisme no sols com una eina per a la protesta i el canvi impulsat pels mitjans, sinó també com una guia per al benestar personal i l'autoacceptació, resistint les pressions socials i els estereotips.

En general, la gira d'escolta va brindar una visió rica i matisada de diferents aspectes del feminisme i les seves interseccions amb altres lluites i situacionismes. Creiem que les entrevistes i els esdeveniments van permetre un intercanvi profund i un aprenentatge enriquidor sobre aquestes diferències, la qual cosa possibilitarà una comprensió més completa i complexa del terme “feminisme” i la lluita que comporta per a diferents persones.

D. ALTERNATIVES/RESISTÈNCIES

Al llarg de nostra gira d'escolta, sentim parlar de moltes alternatives i resistències diferents que les participants estaven construint com a part del seu activisme o en les quals es van inspirar o desitjaven. Les idees clau van ser la construcció de comunitats alternatives, l'autoorganització, el desmantellament de velles estructures opressives i el reaprenentatge a partir d'una multitud de coneixements. De la mateixa manera, la solidaritat internacional i les aliances en la lluita estaven en el centre dels seus esforços i de les alternatives imaginades.

CONSTRUINT COMUNITATS

Treballar amb comunitats o formar comunitats alternatives i autoorganitzades va sorgir com una pràctica recurrent al llarg de les entrevistes i les trobades. Les participants van abordar els desafiaments i la importància de treballar dins de les comunitats i construir-les. Van emfatitzar la falta de comunitat, la dispersió de comunitats sense espais per a reunir-se i la necessitat de treball comunitari. Diversos activistes amb els quals parlem van advocar per crear i confiar activament en les comunitats, fomentant espais perquè les persones es reuneixin i promovent el valor d'escoltar-se els uns als altres dins d'aquests contextos comunitaris.

Tania de “Compañía de Teatro (...)”, ens va explicar que per a ella, “la idea de l'individu com a individu, és una idea capitalista. En altres paraules, no crec que existeixi la possibilitat d'individuació en aquest sentit. I no crec que la comunitat ataquï la possibilitat de ser qui ets. Crec que es tracta d'estar en relació amb altres persones i que la idea de l'individu i de la llibertat individual és un discurs capitalista que acaba sent feixista”. Va destacar la naturalesa col·lectiva i comunitària del seu treball i l'enfocament intencional a construir comunitat des del principi. Com a col·lectiu, “Compañía de Teatro (...)”, basa el seu enfocament en les teories de la complexitat, la integralitat

i la recerca-acció. Metodològicament adopten una perspectiva interdisciplinària i interseccional, considerant factors com a classe, raça i gènere. Els dos principals eixos teòrics en els quals treballen són la “comunalitat” i la diversitat.

En el procés de construcció de diferents comunitats i formes alternatives d'organització, l'aprenentatge i la valoració d'una diversitat de coneixements van sorgir diverses vegades com a forma de resistència i alternativa. Les participants van discutir diverses formes de coneixement més enllà del capitalisme i van lamentar l'eliminació d'espais compartits per a l'intercanvi de coneixements i experiències. En general, va haver-hi un anomenat a la construcció compartida de coneixement, inclòs l'interès en metodologies de recerca més participatives i menys extractives. La importància d'escoltar, secundar, connectar i generar consciència es va esmentar en diverses ocasions. Les participants van expressar la seva preocupació per la falta d'educació bàsica i consciència global, i una activista va advocar per l'autoeducació col·lectiva, situada i abolicionista. Una participant va compartir el seu treball sobre enfocaments alternatius, com utilitzar els patis de les escoles com a boscos, mentre que altres van destacar la necessitat de recuperar els coneixements agrícoles tradicionals. Un grup va debatre la necessitat de ser conscients de la capacitat extractiva capitalista i valorar, en canvi, els coneixements tradicionals de baixa tecnologia.

CONSTRUINT ESPAIS PER A ALIANCES

Si bé trobem una varietat de formes d'activisme en una multitud d'espais, les participants també van parlar de la necessitat de construir aliances i solidaritat internacional.

Un activista, que recentment va emigrar a Catalunya, va compartir que apreciava la diversitat dins del “Nord”, reconeixent que no era una entitat monolítica sinó que constava de diverses perspectives. Destacant l'existència d'una resistència “del Sud” dins del Nord, va compartir com les alternatives, com la construcció de comunitats i les alternatives socials, malgrat enfrontar desafiaments dins del sistema, el van inspirar. Va destacar el descobriment de cooperatives, organitzacions de suport a migrants sense documentació legal i iniciatives en educació, cultura i solidaritat internacional. Volent aprendre d'aquests moviments, va explicar: “I també és important per a nosaltres (activistes a Mèxic) ser conscients d'això per a poder generar, eh, diferents aliances per a la protecció dels nostres territoris amb aquests altres”.

Tania de “Compañía de Teatro (...)”, va subratllar la importància de l'intercanvi de coneixements com a mitjà per a acceptar les diferències com a valuoses. Va argu-

mentar en contra del concepte de tolerància, destacant les seves connotacions negatives, i en canvi va advocar per apreciar les diferències comprenent-les i acostant-se a elles. “Perquè la tolerància és un valor súper equivocat. La tolerància tolera el que no pots suportar... Llavors, el que cal fer és apreciar la diferència, no tolerar-la. I com la aprecies? Coneixent-la”. Va posar l’accent a fomentar un sentit d’estima i amor per la diversitat en lloc de la mera tolerància, tant en el context local com internacional.

Un activista de “Casa dels Futurs” va compartir: “Al final, bo, moltes lluites necessiten espais per a articular-se. Per això, és molt important tenir llocs de trobada on es puguin entreteixir, perquè al final hi ha molts projectes i necessitem que hi hagi molts més, però això, tots aquests projectes s’han d’ajuntar i tenen per a construir una alternativa, una realitat paral·lela, una manera de viure diferent. I bo, estem en aquest procés de construcció, i crec que la “Casa dels Futurs” també pot respondre a una necessitat molt gran en l’espai de l’àrea metropolitana de Barcelona, també respon a una necessitat molt gran de vincular diferents contextos baix un mateix paraigua. Llavors, ecosocial, vinculant el territori que ens envolta, vinculant amb la ciutat, vinculant amb les migrants i així successivament. I bo, per a això som aquí, per a seguir endavant”.

Diverses activistes van discutir la importància crítica dels recursos, subratllant la necessitat que siguin accessibles, acostant elements essencials a les persones i el desenvolupament d’espais i infraestructures de construcció comunitària que permetin l’autoorganització entre les persones. Van identificar la necessitat d’infraestructures compartides com a clau per a la realització de diversos projectes.

5

CONCLUSIONS /
RECOMANACIONES

Aquest projecte de recerca va tenir com a objectiu explorar les experiències de defensores feministes de drets humans al Sud i el Nord Global, facilitant l'anàlisi i les interaccions. L'informe pretenia consolidar reflexions i conclusions sobre propostes de solució a les desigualtats estructurals en totes dues regions. El projecte tenia com a objectiu mobilitzar a la societat catalana, emfatitzant la importància d'incorporar la perspectiva feminista al discurs, les pràctiques de treball dins dels col·lectius i la promoció de polítiques públiques. Sentim la possibilitat de compartir diferents perspectives entre una àmplia gamma de participants, la qual cosa va permetre una visió més profunda de temes clau, el Sud/Nord global, la justícia climàtica i els feminismes i drets, i les implicacions i matisos que els propis termes porten amb si. Aquesta àmplia gamma d'idees ofereix una millor imatge del treball sensible dins i entre les lluites que aquests termes representen, al mateix temps que interactua amb la diversitat de persones afectades. Secunda enfortir la consciència social a Catalunya cap a les causes estructurals de les violacions de drets humans, tant a nivell local com global, amb una perspectiva de gènere, feminista, descolonial i interseccional. Els mètodes feministes i creatius que utilitzem per a donar forma a espais d'intercanvi, escolta i pensament compartit van donar suport al començament de la construcció de noves xarxes i aliances, al mateix temps que reforcem les existents. El coneixement generat col·lectivament al llarg del recorregut d'escolta es compartirà, en primer lloc, amb les xarxes, grups, individus i espais amb els quals treballem i, en segon lloc, es transferirà a espais més amplis, com a xarxes acadèmiques accessibles i institucions socials, per a contribuir a una consciència i una comprensió més àmplies.

A més, sentim que la producció del coneixement presentat va ajudar a fomentar el diàleg i la reflexió entre defensores de drets humans de diversos orígens. La hipòtesi que “el que es viu al Nord és un reflex del que es viu al Sud” subratlla la necessitat d'amplificar les veus de les perifèries i les diversitats. Aquesta recerca busca sistematitzar aquestes discussions, oferint reflexions socialment mobilitzadores i solucions alternatives, construint noves aliances a través del seu treball.

Les visions col·lectives presentades en les sis assemblees populars van subratllar un enfocament multifacètic per a la transformació social. Les participants van expressar un desig holístic de canvi, que abasti la sostenibilitat ambiental, la justícia social, la solidaritat comunitària i la reestructuració econòmica i política. Les iniciatives proposades van abastar des de reimaginar la gestió de l'aigua i els sistemes energètics fins a advocar per l'autogovernança econòmica i oportunitats de maternitat neutrals en quant al gènere. Les discussions van emfatitzar el desmantellament d'estructures opressives, el foment de la inclusió i el desafiament al statu quo. Transformacions culturals i educatives que proposen reviu els coneix-

xements tradicionals i adoptar pràctiques de baixa tecnologia. Iniciatives de justícia i concienciació centrades en l'assignació equitativa de recursos, la curació de traumes i la justícia accessible. El paper de l'activisme i la promoció va sorgir com a crucial, instant la demanda d'indústries transparents, esforços col·laboratius i accions específiques com la creació d'espais ecològics a les escoles públiques, etc. En general, la visió col·lectiva buscava conrear l'esperança, desmantellar fronteres i treballar per a un futur més just i sostenible.

Les entrevistes van revelar un enfocament multifacètic de l'activisme, mostrant la importància de construir comunitats alternatives i l'autoorganització. Les activistes van emfatitzar la naturalesa col·lectiva del seu treball, van rebutjar les nocions individualistes i van advocar per un enteniment comunitari arrelat en diversos sistemes de coneixement. La necessitat d'espais compartits per a l'intercanvi de coneixements i la recuperació de coneixements agrícoles tradicionals van sorgir com a temes vitals.

En termes d'aliances i solidaritat internacional, les participants van reconèixer la diversitat dins del "Nord" i van destacar la resistència del "Sud" dins d'ell. L'intercanvi de coneixements es va considerar com una eina per a apreciar les diferències, anant més enllà de la mera tolerància. Es va subratllar la creació de llocs de trobada per a articular diverses lluites i la importància de les infraestructures compartides per a la realització de projectes. Les discussions també van ressaltar la importància dels recursos, emfatitzant la necessitat d'accessibilitat i espais de construcció comunitària per a fomentar l'autoorganització i secundar diverses iniciatives.

En general, les troballes de la gira d'escolta van mostrar propostes transformadores i solucions als abusos dels drets humans, un ric tapís de perspectives interconnectades, que emfatitza la col·laboració, la diversitat i els enfocaments de l'activisme centrats en la comunitat.

RECOMANACIONS:

Les troballes de la recerca sobre les experiències col·lectives dels feminismes del Sud global i del Nord global van destacar el valor de les trobades i els intercanvis en l'eix de feminismes/justícia climàtica i Sud global/Nord global. Tenint en compte els nostres tres objectius principals de millorar la consciència social a Catalunya sobre les desigualtats estructurals al Sud Global, amb èmfasi en la responsabilitat compartida del Nord Global, promoure els debats feministes i fomentar la col·laboració internacional per a bastir ponts entre les perspectives del Nord i del Sud, aquest informe conclou amb les següents recomanacions per a continuar avançant en accions futures:

- 1. Enfortiment d'Aliances:** Fomentar la col·laboració i enfortir les aliances entre moviments socials, especialment amb un enfocament feminista i interseccional. Les experiències compartides durant la recerca ressalten la importància de construir xarxes sòlides que impulsin la transformació social.
- 2. Incorporació de Perspectives Diverses:** Continuar promovent la diversitat de perspectives en discursos i pràctiques, garantint la participació de persones de diferents orígens i realitats. Això permetrà una comprensió més completa de les desigualtats estructurals i la promoció de solucions inclusives.
- 3. Integració de Coneixements Tradicionals:** Valorar i promoure els coneixements tradicionals, especialment en qüestions relacionades amb la sostenibilitat ambiental i la resiliència comunitària. La integració de pràctiques de baixa tecnologia i la revitalització dels coneixements ancestrals van sorgir com a aspectes clau per a la transformació.
- 4. Enfocament en l'Acció Local i Global:** Impulsar accions tant a nivell local com global. Les solucions proposades suggereixen la importància d'abordar els problemes des d'una perspectiva holística, treballant en la reestructuració econòmica i política a nivell comunitari i col·laborant en iniciatives internacionals.
- 5. Suport a l'Autogestió i Comunitats Alternatives:** Donar suport a la creació i l'enfortiment de comunitats alternatives, fomentant l'autogestió i l'autoorganització. La construcció d'espais compartits per a l'intercanvi de coneixements i la recuperació de pràctiques agrícoles tradicionals és essencial per a la consolidació d'aquestes comunitats.
- 6. Promoció de la Justícia Climàtica:** Continuar defensant la justícia climàtica mitjançant accions concretes, com la creació d'espais verds a les escoles públi-

ques i la promoció d'indústries transparents. La promoció i l'activisme sorgeixen com a eines fonamentals per al canvi.

7. Difusió del Coneixement: Compartir el coneixement generat durant la recerca en espais més amplis, com a xarxes acadèmiques i institucions socials. Contribuir a una major consciència i comprensió de les causes estructurals de les violacions dels drets humans amb un enfocament de gènere, feminista, decolonial i interseccional.

8. Promoure el Diàleg Continu: Mantenir el diàleg i la reflexió entre les dones defensores dels drets humans de diversos orígens. La sistematització d'aquests debats pot oferir idees socialment mobilitzadores i solucions alternatives per a construir noves aliances en la lluita contra la crisi climàtica i les desigualtats.

Aquestes recomanacions busquen consolidar els assoliments obtinguts fins ara, promovent la continuïtat i l'aprofundiment de les accions empreses en la recerca.

REFERÈNCIES:

- Denzin, N. K. and Lincoln, Y. S. (2017) The SAGE handbook of qualitative research (5). Los Angeles. CA: SAGE.
- Feminicidi Archives <https://feminicidio.net/category/feminicidio/>, visitado en 19/02/2024
- Haraway, D. (1988) Situated knowledges: The science question in feminism and the privilege of partial perspective, *Feminist Studies*, 14 (3), pp. 575–599.
- Herrero, Yayo, (2021) Los cinco elementos - Una cartilla de alfabetización ecológica, Arcadia
- HOOKS, B. (1994) Teaching to transgress. Education as a freedom of practice. New York, NY: Routledge.
- Senado de la Republica Estados Unidos de Mexico <http://bibliodigitalibd.senado.gob.mx/handle/123456789/5901>, visitat en 19/02/2024
- Taula per Mexic <https://www.taulapermexic.org/publicaciones/>, visitat en 19/02/2024

COS-TERRITORIES:

EXPERIÈNCIES COL·LECTIVES ENTRE
FEMINISMES DE SUDS I NORDS

**TAULA
PER
MÈXIC**

Trabajando por la Paz y
los Derechos Humanos
en México

**MUJERES
PALANTE**

Amb el suport de:

**Generalitat
de Catalunya**

**Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament**